

Stockholm den 16 februari 2018

R-2018/0158

Till Justitiedepartementet

Ju2018/00750/L7

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 30 januari 2018 beretts tillfälle att avge yttrande över utkast till lagrådsremiss Ny möjlighet till uppehållstillstånd.

Advokatsamfundet ställer sig positivt till regeringens vilja att förbättra situationen för de ungdomar och unga vuxna som kommit att utsättas för betydande rättsosäkerhet som en följd av förändringarna i utlänningslagstiftningen och en inte enhetlig praxis. Vidare är det positivt att regeringen i lagstiftning adresserar att Sverige under en längre tid inte uppfyllt kraven på handläggningstider enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, och även försöker kompensera vissa av de enskilda som drabbats av denna utdragna handläggning.

Advokatsamfundet är emellertid inte berett att tillstyrka det nu framlagda förslaget vars utformning framstår som problematisk på flera sätt.

Förslaget är, liksom tidigare anknutna förslag, lagtekniskt mycket komplicerat och svåröverskådligt. Detta försvårar både för de rättsliga instanser som har att tillämpa lagen, men framför allt för de enskilda som ska ta till sig lagens innehåll.

Advokatsamfundet anser att det är olämpligt att regeringen, vid prövning av rätt till uppehållstillstånd, vidhåller att det datum den sökande lämnat in sin ansökan ska tillmätas avgörande betydelse. Detta är en grund som från rättsstatliga utgångspunkter innebär en inte godtagbar särbehandling av människor.

Vad gäller förslaget processuella utformning finns inte obetydliga oklarheter. Av förslaget framgår att den största gruppen som förväntas omfattas av förslaget redan har erhållit ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut vid lagens ikraftträdande. Dock kommer det även finnas personer som omfattas av förslaget och som fortfarande har ett öppet ärende i frågan om uppehållstillstånd vid någon av migrationsdomstolarna. Som förslaget får förstås ska i dessa fall ett yrkande om ny möjlighet till uppehållstillstånd kunna göras till migrationsdomstolen, varvid detta yrkande ska prövas i sista hand.

Det är inte förenligt med instansordningens princip att yrkandet ska prövas i migrationsdomstolen i första hand. Målet bör istället, i denna del, återförvisas till Migrationsverket för prövning i enlighet med vad som gäller vid yrkanden om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Ett klargörande för hur regeringen ser på prövningen av yrkanden enligt förslaget i migrationsdomstolarna är nödvändigt.

I förslaget läggs nya regler fram för inhibition av verkställighet av utvisning både vad gäller ansökan enligt detta förslag samt den s.k. Gymnasielagen (Lag [2017:353] om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå). Enligt förslaget ska Migrationsverket ges möjlighet att inhibera verkställigheten i de fall som det behövs. Av förslagets beskrivning är det oklart om de fall som avses är alla som preliminärt bedöms vara välgrundade, eller endast de som kräver ytterligare utredningsåtgärder. Med hänsyn till Migrationsverkets generella arbetsbörda och därav föranledda långa handläggningstider är det av stor vikt för den enskilde att det i alla fall där en ansökan bedöms som välgrundad, eller där det krävs ytterligare utredningsåtgärder för att göra denna bedömning, beslutas om inhibition av verkställigheten. Detta bör uttryckligen framgå av lagförslaget. Som förslaget är utformat förefaller möjligheten att besluta om inhibition endast tillfalla Migrationsverket. Inhibition måste givetvis kunna beslutas även av migrationsdomstol, vilket bör tydliggöras.

Advokatsamfundet vill avslutningsvis uttrycka kritik mot beredningen av förslaget, både vad avser kvaliteten på den remitterade produkten och den givna remisstiden. Det nuvarande förslaget uppfyller inte ens lågt ställda krav på tydlighet och förutsebarhet. Det måste enligt Advokatsamfundets uppfattning ytterligare genomarbetas inför en remiss till Lagrådet. Till detta kommer en mycket kort remisstid om tre veckor som ställts till förfogande för detta yttrande. Den skyndsamhet som remisstiden påkallar medför att eventuella brister i förslaget kan bli otillräckligt övervägda eller i värsta fall inte uppmärksammade alls.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg